

Referat fra møde i taskforcen for udtagning af kulstofrige lavbundsjorder og de kollektive virkemidler d. 23. august 2023

Sted: Miljøstyrelsen, Odense.

Deltagere: Jannik Seslef (Assens Kommune), Jan Pedersen (Varde Kommune), Susanne Mortensen (Limfjordssekretariatet), Gunilla Dahlkild Ørbech (KL), Irene Wiborg (SEGES), Simon Rosendahl Bjornholm (SEGES), Mikael Kirkhoff Samsøe (VKST), Mikael Strandbygaard (Landbrug & Fødevarer), Kristine Elisabeth Mulbjerg (MST), Kjeld Lundager Jørgensen (NST), Henrik Vest Sørensen (NST), Asger Petersen (LBST), Lea Bro Nielsen (LBST) og Victoria Schou Haabegaard (LBST).

Afbud: Sanne Lisby Eriksen (LBST), Kenneth Dryden (LBST).

Ad pkt. 1: Velkomst v. Landbrugsstyrelsen

Velkommen og godkendelse af referat fra møde d. 8. juni

Godkendelse af referat fra d. 8. juni med afklarende dialog omkring opmærksomhedspunkter.

Orientering vedr. MOF på spm. 723

Asger Petersen orienterede om Landbrugsstyrelsens håndtering af MOF på spm. 723 omhandlende et nyligt studie af SDU, hvori forskere advarer mod at oversvømme lavbundsjord ved at etablere søer ifm. indsatsen for at udtage og vådgøre 100.000 hektar lavbundsjord inkl. randarealer inden 2030. Det blev betonet, at Landbrugsstyrelsen i MOF-besvarelsen har lagt vægt på, at der i statslige projekter tages højde for risiko for sødannelse ifm. vådlægning af lavbundsarealer på baggrund af grundige forundersøgelser, samt det faktum at projekter udvælges nøje ud fra deres omkostningseffektivitet, hvor samlede drivhusgasser (CO₂e) opgøres pr. afholdt kr.

Der var enighed i taskforcen om, at svaret var tilstrækkeligt oplysende og fyldestgørende med en samtidig anerkendelse af, at der er udfordringer ifm. vådlægning af næringsrig landbrugsjord, som bør håndteres – f.eks. via målrettet ekstensivering og løbende biohøst, før områderne vådlægges.

Taskforcen bemærkede, at en pointe i SDU-studiet vedr. potentialer for udtagning af sandede jorder (strandenge) burde undersøges nærmere mhp. at udbrede viden til projektdrivende aktører. I denne forbindelse var der bred enighed i taskforcen om kommunikation til projektejere omkring den nyeste forskning om klima- og miljøeffekter ved udtagningsprojekter bør styrkes. Som ressortmyndighed har Miljøstyrelsen afsat midler til at følge op på dette.

Ad pkt. 2: Status på offentliggørelse af taskforcens anbefalinger, herunder kommunikationsstrategi

Asger Petersen orienterede taskforcen om, at anbefalinger blev oversendt til Fødevareministeriets departement d. 30. juni, hvorfra respons fortsat afventes. Det forventes, at departementet forelægger taskforcens anbefalinger for den Nationale Styregruppe d. 1. september, hvor anbefalinger af mere principiel/politisk karakter drøftes.

Det blev bemærket, at der blot henover sommeren er sket ændringer, som taskforcens anbefalinger bør justeres i forhold til – navnlig offentliggørelsen af de 12 anbefalinger i første delrapport fra ekspertgruppen for udtagning af lavbundsjord d. 22. august 2023. Særligt overlapper ekspertgruppens og taskforcens anbefalinger af mere principiel/politisk karakter, men overordnet set er der enighed om linjen i anbefalingerne fra de respektive grupper.

Det aftaltes, at sekretariatet udarbejder et udkast til et LinkedIn opslag til taskforcens godkendelse, som kan deles ud via medlemmernes kanaler, når anbefalinger kan offentliggøres. Heri betones taskforcens konstruktive arbejdsproces og foreløbige implementerede løsninger.

Ad pkt. 3. Status på arbejdet med barrierer for minivådområdeprojekter v. Landbrugsstyrelsen

Det bemærkedes, at Landbrugsstyrelsen arbejder på at gennemgå SEGES' analyse af identificerede barrierer for minivådområdeprojekter. Hertil er opstartet arbejde i en undergruppe til taskforcen bestående af udtagningskonsulenter og Landbrugsstyrelsen med formålet at drøfte IT-udfordringer relateret til Tast Selv-systemet samt afledte negative konsekvenser fra lang sagsbehandlingstid.

Det bemærkedes, at der grundlæggende mangler tillid til ordningen, bl.a. pga. erfaringer med lange udsigter til udbetaling af compensation til lodsejere. Dette er afspejlet i, at der pt. ikke er nogen, der søger minivådområder. En relancering af ordningen findes nødvendig på baggrund af mere grundlæggende strukturændringer, bl.a. i ordningens IT-setup krav til design. Tematiske drøftelser herom blev foreslået i taskforcen, med evt. input af viden fra gæster.

Ad pkt. 4 og 5. Status på implementering af taskforcens anbefalinger samt ansvar, herunder arbejde i Tast Selv-undergrupper og drøftelse af problemstillinger vedr. solceller på lavbundsarealer

Oversigt over taskforcens anbefalinger vedrørende løsninger på barrierer for permanent udtagning gennemgås fra toppen med formålet at drøfte evt. justeringer og plan for implementering.

Det bemærkes, at flere løsninger identificeret af taskforcen i kategori 1 allerede er implementeret, herunder med bekendtgørelsen for Vand og Klimaprojekter under CAP-programmet, der var i ekstern høring mellem d. 14. juli og 25. august. Dog forventer taskforcen generelt, at implementerede løsninger skal følges i praksis, før barrierer kan erklæres 'løst'.

Der orienteredes omkring taskforcens separate undergruppers arbejde med at identificere udfordringer vedr. Landbrugsstyrelsens Tast Selv IT-portal samt afklare mulige løsninger relateret til 1) eksisterende projekter under Vådområde- og Lavbundsordningerne (og fremadrettet Vand- og Klimaprojekter), og 2) minivådområdeprojekter.

Det er særligt IT-problemer og lang sagsbehandlingstid på ændringsanmodninger, der opleves som en væsentlig byrde for projektejere af igangværende vådområde- og lavbundsprojekter såvel som minivådområdeprojekter. Det bemærkedes, at udfordringer er multifacetterede og har korte eller længere udsigter til løsninger, hvor der for længerevarende udfordringer skal tænkes i alternative løsninger på den korte bane.

Fsva. løsninger på den korte bane, bliver det med den kommende ordning for Vand- og Klimaprojekter muligt for projektejere at iværksætte projekter for egen regning og risiko inden ansøgning til og godkendelse af Landbrugsstyrelsen. Ændringen skal som hidtil godkendes endeligt

af Landbrugsstyrelsen. Løsningen blev imødekommet af taskeforcen, som dertil bemærkede, at der bør skabes større synlighed omkring, hvilke typer projektændringer, der holder sig inden for rammerne for projektilsagnet, og derfor frit kan igangsættes uden en indsendt og på sigt godkendt ændringsanmodning. Det blev efterspurgt, at Landbrugsstyrelsen udarbejder en tjekliste over, hvilke faglige og juridiske krav, der stilles ift. at holde projektførelsen inden for tilsagnsrammerne.

Dertil bemærkedes, at det er vigtigt at sikre så fyldestgørende forundersøgelser som muligt for at minimere et senere behov for at anmode om projektændringer.

Fra gennemgangen af anbefalinger og plan for implementering fremhæves drøftelser om opstilling af solceller på lavbundsarealer. Det blev påpeget, at forskellige vilkår og muligheder gør sig gældende for Landbrugsstyrelsens og Miljøstyrelsens respektive tilskudsordninger. Taskeforcen vurderede, at spørgsmålet om solceller er centralt og bør indgå i den af styrelserne opstartede arbejdsproces om at sammentænke ordningerne til én integreret tilskudsmodel.

Indtil der evt. er en sådan model på plads, har taskeforcen fokus på at muliggøre opstilling af solceller på lavbundsarealer i det omfang, det er hensigtsmæssigt inden for det eksisterende ordningssetup. Det anførtes, at problemstillingen rummer administrative såvel politiske aspekter for hhv. Landbrugsstyrelsens og Miljøstyrelsens tilskudsordninger, hvorfor anbefalinger om solceller fordeler sig mellem kategori 1 og 3.

Fsva. anbefalinger med administrativ mulig implementering (kategori 1), præsenterede Landbrugsstyrelsen, at opstilling af solceller muliggøres i et vist omfang i VKP-ordningen fra 2023. Dog udestår afklaring om betydningen for lodsejerkompensation ved indtjening på arealerne fra solcelledriften.

Fsva. muligheder i Miljøstyrelsens Klima-Lavbundsordning, udestår afklaring om den politiske rammesætning for ordningen (kategori 3). Det anførtes, at det på trods af forståelse for lodsejeres ønsker om opstilling af solceller på deres udtagne arealer er nødvendigt at fastlægge grundlag herfor ud fra et forsigtighedsprincip – for hvornår har man tilstrækkelig viden om reelle klima- og miljømæssige effekter på lavbundsprojekter ved opstilling af solceller? Og hvad gør man, hvis der opstilles solceller på udtagne lavbundsarealer, hvorpå der over tid udvikles § 3-natur?

Det drøftedes, at man i ordningerne generelt burde sigte efter, at solceller opstilles mest hensigtsmæssigt i forhold til vådlægningens forventede klimaeffekt og øvrig fremme af områdets naturværdi. Dette kunne bl.a. fordre, at solceller blot tillades opstillet på lavbundsarealer i industrikvarterer uden potentiale for fremme af naturværdi, eller at solceller mere generelt begrænses til lavbundsarealers randzoner.

Flere kommuner har udtrykt ønske om et informationsmøde for kommuner om VP3 og overgangen fra VP2 til VP3 med mulighed for afklaring af diverse tvivlsspørgsmål i relation til bilag 1 i VP3, fx hvis igangværende forundersøgelser under VP2 viser mulighed for etablering, vil det så kunne realiseres selvom det overstiger indsatskravet i VP3? MST tog dette ønske til efterretning.

Taskeforcen drøftede desuden øvrige anbefalinger inden for kategori 3, som er kategorien med et særligt overlap til områder, som ekspertgruppen for udtagning af lavbundsjord beskæftiger sig med. Grundet offentliggørelsen (d. 22. august 2023) af deres første delrapport med *12 anbefalinger for udtagning af mest mulig kulstofrig lavbundsjord hurtigst muligt*, var der behov for et genbesøg af taskeforcens anbefalinger og evt. stillingtagen til uenigheder mellem arbejdsgrupperne. Sidstnævnte syntes ikke at være tilfældet.

**Ad pkt. 6. Videre proces og kommende møder i taskforcen**

Sekretariatet arbejder på at tilvejebringe offentliggørelsen af taskforcens anbefalinger hurtigst muligt som følge af drøftelser med Fødevareministeriets departement om særligt anbefalinger af politisk karakter. Hermed opstartes processen for implementering af anbefalinger ved at videreformidle opgaver til rette instanser. Samtidig følges der løbende op på implementering af anbefalinger med administrative eller praksisnære greb hos de administrerende styrelser og øvrige repræsenterede organisationer i taskforcen.

Afslutningsvist bemærkedes rundt om bordet, at arbejdsformen i taskforcen er velfungerende, konstruktiv og produktiv.

Det aftaltes, at næste møde i taskforcen vil finde sted i udgangen af november, og at evt. drøftelser eller afklaringer klares skriftligt i taskforcen indtil da.